

dušan radović ili jednostavna mudrost detinjstva

Nova srpska dečja poezija u Dušanu Radoviću dobila je magistralnog pesnika koji je na osnovama Vučove prekretničke poetske misli izgradio osebujan, originalan i autonoman poetski svet. Kao duhovni vođa jednog pesničkog pokreta, on je otvorio dečju poeziju za savremeni medij poetske reči, za čuda i preobrazbe zasnovane na lucidnosti dečjeg pogleda na svet, za moći jednostavne mudrosti deteta. On je dečju pesmu oslobodio za govor imaginacije, koju je doveo do usijanja u razigranim predelima nonsensa. Ali, Radović je svoju dečju pesmu uvek gradio uz jake misaone regulatore i svakad je upućivao u otkrivanje bitnih pojava vremena. Parabole njegovih dečjih pesama, vidljive ili skrivene dečjem oku, ali uvek prisutne, donele su u duhovnu strukturu savremene dečje poezije bitna žarišta imaginiranja.

Delujući inspirativno u okviru jedne izuzetno nadarene generacije dečjih pesnika, on je na drugoj strani bio osporen od svojih najvatrenijih pristalica koji su, proglašivši se „radovićevcima“ dečju pesmu doveli do bezlične i besmislene igre pukog prevrtanja reči, oslanjajući se jedino na površinske formalne odlike Radovićeve pesme.

Dušan Radović je u srpsku dečju poeziju uneo tri bitne energije koje koncentrišu pažnju savremenih pesnika i koje predstavljaju okosnicu interesovanja dečjeg pesništva danas.

Prvo, Radović je svoju dečju pesmu uputio u svet lucidnih i jednostavno mudrih čitalaca, dajući im jake impulse za sopstveno prepoznavanje i razigravajući njihov imaginativni potencijal. Njegova obračajnost „poštovana deco“ nije samo varka pesničkog izražavanja, — u njoj ima unutrašnje istine. Radović pokazuje poštovanje za pesmu koja nastaje iz magičnih stanja detinjstva i odlučno je odvajanje od svake konvencionalne poučnosti. Njegova pesma je sva u naporu da probudi radoznalost, otkrivački duh, da uputi u mudrosti života, da obogati pesničku, ali i životnu strukturu mišljenja i jezika.

Drugo, Radović je razigrao dečju pesmu do neslučenih granica. On je doneo nove igre u kojima se igra paradoksalnim mislima i u kojima je samo lucidnost uslov za igru. Tu nema sentimentalnih plačevnih ponavljanja niti igre oponašanja radi sticanja navika. Njegove igre vode se u svakodnevnici, na čudnim, nenaviknutim mestima, uz svetlosti paradoksa i humornosti, uz muziku sublimiranih obrta govornog jezika.

Treće, Radović teži apsolutnoj jednostavnosti. Taj njegov napor nije upućen površinskoj jednostavnosti. Naprotiv, on teži da nađe tačke gde se poklapaju početna i završna jednostavnost.

o dečjoj poeziji

IZA NAŠIH REČI

Nostalglično se vraćajući na svoju mladost, umoran i setan, čovek je veoma snažnim pobudama stvarao umetnost za decu. Iza naših priča, iza naših reči, iza naših očiju, iza naših pokreta — deca uzbudljivo slute njima još nedostupne istine i doživljaje.

ŠTO JE MODERNI IZRAZ

Ono što karakteriše tzv. moderni izraz jesu civilizovani jezik, reska metafora, humor i demokratizacija odnosa između literature i deteta. To su sve više knjige dece a sve rede knjige za decu.

BOGAĆENJE JEZIKA I MIŠLJENJA

Mislim da ne treba potcenjivati nešto što se događa u oblasti jezika i mišljenja. Ono što je rađeno i urađeno, učinilo je u oblasti mišljenja i jezika da se svest, koja je pripadala jednoj drugoj civilizaciji i jednom drugom duhovnom ambijentu, podigne na nivo savremene civilizacije, savremenih komunikacija i savremenih simbola. To je sluga onoga što bi moglo vrlo neprecizno da se nazove modernom dečjom literaturom. Ona je izvanredno obogatila jezik i mišljenje, i to je jedna od njenih najvećih vrednosti.

KRATKO, NEMOGUĆE, SMEŠNO

Ovaj pisac je hteo nešto lepo i dopadljivo da ispriča deci. Mislio je da to i ovako može da izgleda. Učinilo mu se da je naučio kako se zanimljivo priča. Prvo, da bude kratak; drugo, da izmišlja nemoguće stvari; treće da priča smešno. Ovaj pisac misli da to deca vole.

NEODOLJIVO LEPO

Dečje knjige su kao najdivnije igračke. Neodoljivo lepe i primamljive. Vedre i lekovite. Jednostavne i pametne. Ned postoji popularnija umetnost od one namenjene deci. Nijedna knjiga nije čitanija od dečjih. Nijedna radio-emisija slušanija. Jer slušaju i čitaju i mladi i stari.

NAJČISTIJA DOBRA VOLJA

Pravedno razrogačenošću dečje radoznalosti rascvetala se velika nadahnuta igra mašte. Najlepša rečitost, najčistija dobra volja, oprezna pamet i zrela jednostavnost.

PRED DEČJIM POVERENJEM

Nema ničeg uzbudljivijeg od dečjeg poverenja. I ničeg odgovornijeg od odgovornosti za sudbinu deteta i dece.

Bio jednom jedan lav...
Kakav lav?
Strašan lav,
narogušen i ljut sav!

Strašno, strašno!

Išao je na tri noge,
gledao je na tri oka,
slušao je na tri uva...

Strašno, strašno!

Ne pitajte — šta je jeo.
Taj je jeo šta je hteo
— tramvaj ceo
i oblaka jedan deo!

Strašno, strašno!

Zubi oštri, pogled zao,
on za milost nije znao!

Strašno, strašno!

Dok ga Brana
jednog dana,
nije gumom izbrisao.

Strašno, strašno!

KAKO TREBA

Male stvari i imena mala traže
kao miš, kao zno, kao mrva...
Dok velika stvar velikim imenom raspolaže
kao soliter, kao meridijan, kao Sremska

Mitrovica.

TUŽNA PESMA

Živela jedna gospođa Klara
čudna i stara, vrlo stara...
i nije imala ni mamu, ni tetu,
nikoga, nikog svog na svetu.

Gospođa Klara je šest mačaka čuvala
na jastucima od žute svile.
Mašne im je krojila, mleko kovala
pa su site i srećne bile —
belih mačaka šest.

A kad je umrla gospođa Klara,
čudna i stara, vrlo stara,
— jastuke od žute svile niko nije prao,
na doručak niko nije zvao,
a loviti miševе niko nije znao!

Tužne su, tužne i gladne bile,
zaspale su na jastucima od žute svile
i nikada se
ah, nikada se više nisu probudile —
belih mačaka šest.

ŠTA JE NA KRAJU

Šta je na kraju?
Na kraju neba, na kraju mora, na kraju puta?
Šta je na kraju — deca bi htela da znaju!
Zato jedu, zato spavaju,
zato rastu brže od kaputa.

Šta je na kraju srede? Četvrtak.
A šta — na kraju četvrtka? Petak.
Na kraju svih krajeva?
Uvek je jedan novi početak.

Krajevi se potroše,
počeci uvek traju.
Početak — eto šta je na kraju!